

Diëtist met werkzaamheden bij de facilitaire dienst in zorginstellingen

Belang en plaats van de diëtist binnen de facilitaire dienst

Elke instelling die intramurale zorg verleent is verantwoordelijk voor de voedselverstrekking aan patiënten/cliënten, medewerkers en bezoekers. Voedselverstrekking kan echter niet los staan van voorzien in voeding die bijdraagt aan het welzijn, zowel in gezondheid als bij ziekte en herstel (1,2).

De diëtist is deskundig op het gebied van eten en drinken, voeding en diëtetiek, regelgeving en richtlijnen (3). In samenwerking met andere disciplines is de diëtist onmisbaar om tot een goed voedings- en dieetbeleid te komen en een goede vertaling te maken naar keuzes in het voedselaanbod, rekening houdend met diverse aspecten (3,4).

Daarbij vormt de diëtist de onmisbare link tussen cliënten/patiënten, de facilitaire dienst en de medici en is er een belangrijke rol weggelegd in het delen en uitdragen van de kennis (5,6). De functie dient zo ingericht te zijn dat er voldoende zeggenschap is met betrekking tot de ontwikkeling van het voedings- en dieetbeleid en voor het initiëren van verbeteringen (5).

De praktijk in zorginstellingen

De huidige situatie in zorginstellingen laat zien dat er veel verschil is in de waarde die zij toekennen aan het belang van de diëtist binnen de facilitaire dienst, en op welke manier de diëtist betrokken wordt. Een beknopte inventarisatie onder diëtisten in ziekenhuizen laat verder zien dat de formatie die beschikbaar is voor deze taken varieert van geen formatie tot 1 fte. De plek in de organisatie is of bij de afdeling diëtetiek of binnen de facilitaire dienst. Diëtisten geven aan eerder bij beleid, ontwikkelingen en besluitvorming betrokken te willen worden, als onderdeel van een interprofessioneel team. Op deze manier wordt discipline overstijgend gekomen tot breed gedragen en goed onderbouwde besluiten.

Functiebeschrijving

Een uniforme functiebeschrijving voor de werkzaamheden van de diëtist binnen de facilitaire dienst in zorginstellingen ontbreekt. Sommige zorginstellingen hebben hun eigen functieprofiel of werkafspraken gemaakt. Een aantal daarvan zijn gebruikt als input voor de opzet van een functiebeschrijving. Zorginstellingen kunnen dit als basis gebruiken en op de eigen situatie aanpassen.

[Hyperlink functieprofiel \(volgt sept 2021\)](#)

Internationaal - 'food service dietitian'

Internationaal is er al meer informatie beschikbaar en zijn er verschillende ontwikkelingen op het gebied van het werkveld van de diëtist binnen de facilitaire dienst. Het gaat dan om de functie van 'food service dietitian'. Zo heeft de European Federation of the Associations of Dietitians (EFAD) een specialistisch netwerk (ESDN Food Service) dat gericht is op de 'food service' in de breedste zin van het woord en de rol van de diëtist op dit gebied (7). Zij beschrijven 4 rollen van de 'food service dietitian', hier beknopt weergegeven (3):

- Onmisbare rol in de processen rondom de maaltijdvoorziening voor diverse groepen in

verschillende settingen.

- Centrale rol in het initiëren en opzetten van visiedocumenten, strategieën, beleid en richtlijnen, gebaseerd op bestaande richtlijnen zoals van de WHO, EU en landelijke richtlijnen.
- Heeft de kennis over en competenties voor processen omtrent het voorzien in voeding specifiek voor kwetsbare groepen.
- Kan verschillende rollen hebben: consultfunctie, in het management en/of aansturend en eindverantwoordelijk in de processen rondom de maaltijdvoorziening.

De vereniging van diëtisten in het Verenigd Koninkrijk (British Dietetic Association; BDA) heeft een richtlijn opgesteld voor de voedselverstrekking in zorginstellingen. De rol van de diëtist komt aan bod en de context van de voedselverstrekking en de praktische vertaling wordt uitgebreid uitgewerkt (5). De vereniging van diëtisten in Australië beschrijft dat de diëtist de plek binnen (het management van) de facilitaire dienst weer moet innemen (8). In Israël heeft het implementeren van de 'food service dietitian' geleid tot kostenbesparing en verbeteringen (6).

Opleiding

De opleiding voeding en diëtetiek geeft de benodigde basiskennis voor de taken van de diëtist binnen de facilitaire dienst. Het werkgebied van een diëtist bij de facilitaire dienst wordt niet specifiek beschreven in het opleidingsprofiel (9). Het werkgebied 'diëtist productontwikkeling en voedselaanbod' heeft daar echter wel raakvlakken mee. Verder wordt in het opleidingsprofiel benoemd dat het in het beroepsprofiel van de diëtist weinig aandacht is voor ontwikkelingen in de industrie, en in dat verband wordt de foodservice ook genoemd. Er wordt onderkend dat dit belangrijk is in het opleidingsprofiel.

Het onderwijs is competentiegericht, waarbij de verschillende competentiegebieden een goede basiskennis geven. Bij de toetsing van de competenties zijn er opdrachten gerelateerd aan het werkveld binnen de facilitaire dienst.

In gesprekken met de opleidingen Voeding en Diëtetiek komt ook naar voren dat er op dit gebied verdere ontwikkelingen zijn. Het werk binnen de facilitaire dienst wordt als een belangrijk werkveld gezien. De betreft de zorginstellingen, maar ook het werkveld daarbuiten met bijvoorbeeld de grotere plaats die cateraars innemen in de maatschappij. Opleidingen staan open voor verdere verkenning van dit werkveld en het inrichten van het onderwijs hiervoor.

Hiervoor kunnen we ook internationaal onze kennis opdoen. Bijvoorbeeld de rollen van de food service dietitian zoals beschreven bij de 'ESDN foodservice', een postdoctorale opleiding 'Food Service Dietetics' in Australië en een artikel over het onderwijzen van de diëtist in 'foodservice management' (1,3,10).

Netwerk diëtisten met werkzaamheden bij de facilitaire dienst

Een belangrijk stap in het versterken van de positie van de diëtist werkzaam bij de facilitaire dienst is het verenigen van diëtisten in de vorm van een netwerk voor diëtisten met werkzaamheden bij de facilitaire dienst. Op het moment van publicatie is dit netwerk in oprichting. Het doel is o.a. het delen van ervaringen en (verdiepen) kennis om zo een kenniscentrum te vormen en vandaar uit de samenwerking met andere partijen te zoeken.

Conclusie

De diëtist heeft een belangrijke en onmisbare rol binnen de facilitaire dienst in zorginstellingen. Erkenning hiervan op organisatieniveau en door andere disciplines is van belang, waarbij de diëtist zichzelf op dit gebied meer mag profileren. Van belang is om met betrokken partijen te kijken hoe dit beleidsmatig en met betrekking tot opleiding/scholing te organiseren. Kortom, een uitdagend werkveld in ontwikkeling.

NB: diëtist kan ook een voedingsdeskundige met de opleiding voeding en diëtetiek zijn.

Contactgegevens

www.goedezorgproefje.nl

Twitter @zorgproefje

Instragram @goedezorgproefje

Dit overzichtsdocument van Goede Zorg Proef Je is ontwikkeld op basis van literatuur- en veldonderzoek en met diverse experts. Goede Zorg Proef Je is een project van Alliantie Voeding in de Zorg en wordt mogelijk gemaakt met steun van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Geconsulteerde experts in de feedbackrondes

Amphia Ziekenhuis, Karolien van Overveld, Diëtist

CWZ, Minke Bello, Diëtist

CWZ, Mirian Daemen, Diëtist

Goede Zorg Proef Je, Joyce Groenewoud, Projectmedewerker en Facilitair manager

Hanzehogeschool Groningen, Renate Heine-Bröring, Hogeschooldocent Zorg

Hanzehogeschool Groningen, Menthe Malingré, Hogeschooldocent Bedrijf

Hogeschool van Amsterdam, Linda van der Palen, Docent Voeding

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Marcel Fransen, Docent.

Nederlandse Vereniging van Diëtisten, Marteke van Beek, Beleidsmedewerker belangenbehartiging instellingen

Rijnstate, Petra Steenhof – Vink, Diëtist

Spaarne Gasthuis, Charlotte Koops, diëtist

Ziekenhuis Gelderse Vallei, Anja de Roder, Projectcoördinator Voeding en Horeca

Literatuur

(1) MB. Gregoire, LJ. Laffery & RA. Dowling. Teaching Foodservice Management. Topics in Clinical Nutrition. 2006;21: 182-189.

(2) Z. Hussain. Role of Dietitian in a Food Service Industry. Nutrition & Food Science. 2017;3: 555604.

(3) EFAD. EFAD Statement on the Role of the Food Service Dietitian. 2016.

http://www.efad.org/media/1361/efad-statement-paper-on-the-role-of-the-food-service-dietitian_final.pdf

(4) Goede zorg proef je. Gezonder voedingsaanbod in ziekenhuizen en andere zorginstellingen. 2020.

<https://goedezorgproefje.nl/app/uploads/2020/12/factsheet-gezonder-voedingsaanbod-in-ziekenhuizen-en-andere-zorginstellingen.pdf>

(5) British Dietetic Association. The Nutrition and Hydration Digest. 2017.

<https://www.bda.uk.com/uploads/assets/6fa2c242-a626-46b8-bcf7ef74997b6151/NutritionHydrationDigest.pdf>

(6) O. Yona, R. Goldsmith & R. Endevelt. Improved meals service and reduced food waste and costs in medical institutions resulting from employment of a food service dietitian – a case study. Israel Journal of Health Policy Research. 2020; 9:5.

(7) EFAD. Foodservice. <http://www.efad.org/en-us/specialists-networks/food-service/> [geraadpleegd op 11 juni 2021].

(8) ORL. Wright. Foodservice management returns: The need to rejuvenate the superhero contribution of dietetics. Nutrition & Dietetics Journal of Dietitians Australia. 2017;74: 113-115.

(9) Landelijk Overleg Opleidingen Voeding en Dietetiek. Landelijk Opleidingsprofiel opleidingen Voeding en Diëtetiek. 2015.

https://www.nvdietist.nl/images/Wetgeving/Opleidingsprofiel/150708_Landelijk_opleidingsprofiel_VD_2015-2020.pdf

(10) Bond University. NUTR71-106: Food Service Dietetics. <https://bond.edu.au/subject/nutr71-106-food-service-dietetics> [geraadpleegd op 11 juni 2021].